

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تأییدیه اعضای هیئت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضاء هیئت داوران نسخه نهایی پایان نامه خانم/آقای سیدعلی حسینی

تحت عنوان/بررسی رابطه بین تغییرات نماگرهای پیشروی اقتصادی و تغییرات سود حسابداری

شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

را از نظر فرم و محتوای بررسی نموده و پذیرش آنرا برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد

می کنند.

اعضا هیئت داوران

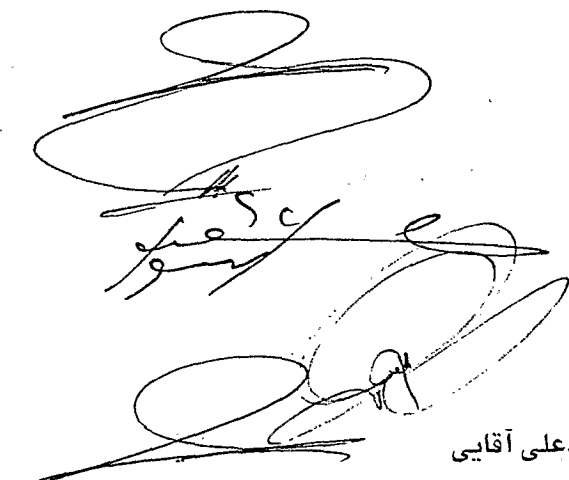
۱- استاد راهنما جناب آقای دکتر محمدعلی آقایی

۲- استاد مشاور جناب آقای دکتر حسین اعتمادی

۳- استاد ناظر جناب آقای دکتر عادل آذر

۴- استاد ناظر جناب آقای دکتر عباس مقبل باعرض

۵- نماینده شورای تحصیلات تکمیلی جناب آقای دکتر محمدعلی آقایی

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس مبین بخشی از فعالیت های علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به مرکز نشر دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه)، عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/رساله دکتری نگارنده در رشته حسابداری است که در سال ۱۳۷۸ در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم/جناب آقای دکتر محمد علی آقایی و مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر حسین اعتمادی از آن دفاع شده است.»

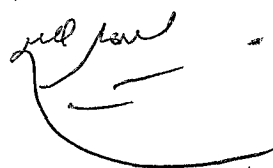
ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های نشریات دانشگاه تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به مرکز نشر دانشگاه اهدا کند دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

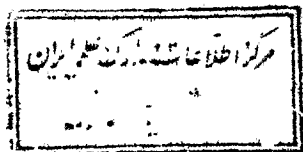
ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶: اینجانب سید علی حسینی دانشجوی رشته حسابداری مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

سید علی حسینی

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد حسابداری

بررسی رابطه بین تغییرات نماگرهای پیشروی اقتصادی و تغییرات سود

حسابداری شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

سید علی حسینی

۱۴۲۴۹

استاد راهنما

جناب آقای دکتر محمد علی آقایی

استاد مشاور

جناب آقای دکتر حسین اعتمادی

شهریور ۱۳۷۸

اثر حاضر نتیجه تعلیم، تربیت، فداکاری و دعای خیر پدر و مادر بهتر از جانم
می باشد.

به نیابت از طرف آن عزیزان، این هدیه ناچیز را
تقدیم می کنم به:

ساحت پر لطف و آستان مقدس هشتمین اختر تابناک آسمان امامت

سلطان خراسان

علی ابن موسی الرضا (ع)

سپاس خداوند سبحان را که توفیق آموختن عطا فرمود

و با تقدیر و تشکر از :

جناب آقای دکتر محمد علی آقایی که با کمال محبت ، پردباری و دقت راهنمایی اینجانب را تقبل فرمودند. گشاده رویی، وجدان کاری و توصیه های عالمانه استاد همیشه نقشبند خاطر م خواهد بود.

جناب آقای دکتر حسین اعتمادی که الفبای حسابداری را در دانشکده حسابداری نفت به من آموختند و در ادامه بذل محبت های بی دریغشان ، مشاوره این پایان نامه را قبول فرمودند.

اساتید محترم ناظر که زحمت مطالعه پایان نامه و شرکت در جلسه دفاعیه را صبورانه پذیرا شدند.

استاد بزرگوارم جناب آقای فرامرز پوراسماعیل و سایر همکارانم که با لطف و محبت فراوان خود ، همواره مشوق اینجانب بوده اند.

دوستان ارجمندم دکتر محمد رضا میری، دکتر واقعی، محمد وفادار، مهندس ناصر چاجی، مهندس مهدی سخایی نیا، و مهندس محمد صادق نوابی و محمدرضا حسینی که با کمک های گرانقدرشان معنای آیه شریفه ((تعاونوا علی البر والتقوی)) را برایم تفسیر کردند.

خواهران عزیزم که معلمان محبت، احسان و صداقت من هستند و برادرانم، دکتر سید محمدرضا و حسین عزیز که یار و یاور همیشگی ام بوده اند.

پاییده:

در این تحقیق به بررسی قابلیت پیشگویی سود حسابداری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، توسط مدل‌های گام تصادفی تعدیل شده بر اساس تغییرات گذشته نماگرهای پیشروی اقتصادی پرداخته شده است. در مدل گام تصادفی، متغیر مستقل بکار گرفته شده، رقم واقعی سود سال‌های قبل است. در این مدل فرض بر اینست که رفتار سود حسابداری از یک فرآیند تصادفی تبعیت می‌نماید. از آنجائیکه نماگرهای پیشروی اقتصادی علائم صحیحی درباره تغییرات آینده متغیرهای هدف (مانند سود حسابداری و قیمت سهام شرکت‌ها)، از خود بروز می‌دهند، تعدیل سودهای واقعی در مدل‌های متداول پیش‌بینی سود نظیر مدل گام تصادفی توسط نسبت تغییرات این نماگرها، می‌تواند منجر به پیش‌بینی‌های بهتری شود.

تحقیق حاضر نشان می‌دهد که مدل گام تصادفی تعدیل شده بر اساس نسبت تغییرات دو نماگر پیشرو شامل عرضه پول جامع یا نقدینگی و مجموع تسهیلات اعطائی سیستم بانکی کشور به بخش‌های دولتی و غیر دولتی، در سه سال گذشته، نسبت به مدل گام تصادفی ساده، منجر به پیش‌بینی‌های بهتری می‌گردد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
فصل اول - کلیات تحقیق	
۶	۱- ۱) مقدمه
۸	۱- ۲) اهمیت موضوع
۱۰	۱- ۳) تعریف مسأله و بیان سؤالهای اصلی تحقیق
۱۱	۱- ۴) سابقه و ضرورت انجام تحقیق
۷	۱- ۵) فرضیه‌های تحقیق
۱۲	۱- ۶) اهداف تحقیق
۱۳	۱- ۷) کاربردهای تحقیق
۱۳	۱- ۸) قلمرو تحقیق
۱۴	۱- ۹) روش تحقیق
۱۵	۱- ۱۰) محدودیت‌های تحقیق
۱۶	۱- ۱۱) تعریف واژه‌های اختصاصی
۱۸	۱- ۱۲) ساختار تحقیق
فصل دوم - زمینه‌های نظری و ادبیات تحقیق	
۲۱	۲- ۱) مقدمه
۲۲	۲- ۲) مبانی نظری پیش‌بینی در ادبیات حسابداری
۲۴	۲- ۳) سیر تاریخی استفاده از تکنیک‌های پیش‌بینی در حسابداری
۲۵	۲- ۴) انواع تکنیک‌های برون‌یابی مورد استفاده در پیش‌بینی سود

۲۸	۱-۴-۲) برآزش ذهنی (تصویری)
۲۹	۲-۴-۲) میانگین‌گیری
۳۰	۳-۴-۲) تفاضل بایی
۳۱	۴-۴-۲) تجزیه و تحلیل روند
۳۲	۵-۴-۲) هموارسازی نمائی
۳۴	۶-۴-۲) رگرسیون
۳۵	۷-۴-۲) مدل‌های اتورگسیو - میانگین متحرک تلفیقی (ARIMA)
۳۷	۸-۴-۲) زنجیره‌های مارکف
۳۹	۵-۲) اندازه‌گیری صحت
۴۰	۶-۲) مقایسه پارامترهای اندازه‌گیری خطا
۴۱	۷-۲) شبکه عصبی - ایزاری جدید برای پیش‌بینی
۴۳	۸-۲) استفاده از شبکه عصبی در ادبیات حسابداری (پیش‌بینی در حسابداری)
۴۶	۹-۲) مدل‌های پیش‌بینی نماگر پیشرو (اقتصاد سنجی)
۴۹	۱۰-۲) کاربرد مدل‌های نماگر پیشرو (اقتصادسنجی) در تحقیقات اقتصادی
۵۰	۱۱-۲) کاربرد مدل‌های نماگر پیشرو (اقتصادسنجی) در ادبیات حسابداری
۵۶	ضمیمه (۲ - الف)؛ خلاصه مقالات مربوطه به پیش‌بینی سود با استفاده از تکنیک برون‌یابی (۱۹۷۰-۱۹۹۱)
۷۳	ضمیمه (۲ - ب): نماگرهای پیشروی اقتصادی: پیشینه، ویژگی‌ها، معرفی نماگرهای استفاده شده در این تحقیق

فصل سوم - متدولوژی تحقیق

۸۸	۱-۳) مقدمه
----	------------

۸۹ طرح مسأله تحقیق (۲-۳)
۹۰ تدوین فرضیه‌ها (۳-۳)
۹۲ گردآوری اطلاعات (۴-۳)
۹۲ جامعه آماری (۱-۴-۳)
۹۳ دوره مالی مورد آزمون (۲-۴-۳)
۹۳ تعداد شرکت‌های نمونه (۳-۴-۳)
۹۴ روش‌های جمع‌آوری و منابع داده‌های تحقیق (۴-۴-۳)
۱۰۱ روش‌های انجام آزمون (۵-۳)
۱۰۱ مدلها (۱-۵-۳)
۱۰۳ سنجش خطا (۲-۵-۳)
۱۰۳ مقایسه توان پیش‌بینی مدل‌ها (۳-۵-۳)
۱۰۴ آزمون‌های آماری (۶-۳)
۱۰۴ آزمون مقایسه زوج‌ها (۱-۶-۳)
۱۰۵ آزمون علامت زوج - نمونه‌ای (۲-۶-۳)
۱۰۶ آزمون فرضیه‌ها (۷-۳)
۱۰۷ روش آزمون فرضیه اهم (۱-۷-۳)
۱۰۷ روش آزمون فرضیه فرعی (۱) (۲-۷-۳)
۱۰۷ روش آزمون فرضیه فرعی (۲) (۳-۷-۳)
۱۰۹ ضمیمه (۳ - الف): ارائه یک مثال
فصل چهارم - تجزیه و تحلیل اطلاعات	
۱۱۳ مقدمه (۱-۴)

۱۱۵	۲-۴) فرآیند تجزیه و تحلیل اطلاعات
۱۱۶	۴-۲-۱) تحلیل مقایسه‌ای مدل‌های نماگر پیشرو (مرحله اول)
۱۱۹	۴-۲-۲) تحلیل مقایسه‌ای مدل‌های نماگر پیشرو با مدل گام تصادفی (مرحله دوم)
۱۲۰	۴-۳) آزمون فرضیه فرعی (۱)
۱۲۰	۴-۳-۱) آزمون مقایسات زوجی
۱۲۲	۴-۳-۲) آزمون علامت زوج - نمونه‌ای
۱۲۳	۴-۴) آزمون فرضیه فرعی (۲)
۱۲۳	۴-۴-۱) آزمون مقایسه زوج‌ها
۱۲۵	۴-۴-۲) آزمون علامت زوج - نمونه‌ای
۱۲۶	۴-۵) آزمون فرضیه مهم
۱۲۶	۴-۵-۱) آزمون مقایسه زوجها
۱۲۸	۴-۵-۲) آزمون علامت زوج - نمونه‌ای
۱۳۰	۴-۶) خلاصه فصل

فصل پنجم - نتیجه گیری و پیشنهادات

۱۳۳	۵-۱) مقدمه
۱۳۴	۵-۲) سیر تاریخی تحقیقات گذشته
۱۳۶	۵-۳) نتایج آزمون فرضیه‌ها
۱۳۶	۵-۳-۱) نتیجه آزمون فرضیه فرعی (۱)
۱۳۶	۵-۳-۲) نتیجه آزمون فرضیه فرعی (۲)
۱۳۶	۵-۳-۳) نتیجه آزمون فرضیه مهم
۱۳۷	۵-۴) پیشنهادات

منابع و مآخذ

- ۱) فهرست کتب و پایان نامه‌های تحصیلی فارسی ۱۳۹
- ۲) فهرست مقالات فارسی ۱۴۰
- ۳) فهرست کتب خارجی ۱۴۰
- ۴) فهرست مقالات خارجی ۱۴۰
- ۵) چکیده انگلیسی ۱۴۵

پیشگفتار

حسابداری یک سیستم پردازش اطلاعات است که به منظور شناسائی، اندازه‌گیری و طبقه‌بندی رویدادهای مالی مؤثر بر سازمانها و واحدهای تجاری و گزارش اثرات این گونه رویدادها به تصمیم‌گیرندگان، طرح ریزی شده است. از آنجائی که محیط فعالیت تجاری متغیر است و تغییر در ساختار سیاسی، اجتماعی و اقتصادی محیط باعث تغییر در نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی می‌شود، حسابداری نیز در واکنش به این تغییرات جهت تأمین نیازهای مختلف استفاده‌کنندگان اطلاعات حسابداری، ناگزیر از تغییر می‌باشد. به بیان دیگر، نیازهای اطلاعاتی جدیدی که بر اثر تغییر در محیط حسابداری برای استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی پدید می‌آید تغییر در بیان‌های حسابداری یا تدوین اصول و استانداردهای اندازه‌گیری و گزارشگری با کیفیتی بهتر و همچنین افزایش میزان اطلاعاتی که لازم است افشاء شود را ضروری می‌سازد

[۱۲].

نظریه‌های حسابداری با توجه به ساختار اقتصادی و اجتماعی جامعه و هدفهای تعیین شده برای حرفه حسابداری بنا شده است. هدفهای حسابداری برانگیخته از اوضاع حاکم بر محیط حسابداری به عنوان یک سیستم فرعی از سیستم کل اقتصادی به گونه‌ای عمل می‌کند که به نوبه خود توسط سه گروه: استفاده‌کنندگان گزارشهای مالی، واحدهای اقتصادی و حرفه حسابداری احاطه شده است. تعیین هدفهای حسابداری و گزارشگری مالی تضاد منافع این سه گروه را در بر خواهد داشت [۲۰].

کرت و ایجیری^(۱) با در نظر گرفتن این تضاد منافع، سه روش ممکن جهت تنظیم اهداف حسابداری را

1- Cyert, r.m. and Ijiriy. "Problems of Implementing the Trueblood objectives Report", Supplement to

بررسی کردند. اولین روش توجه به مجموعه اطلاعاتی است که شرکت حاضر است آن را افشاء نماید و همچنین کوشش‌هایی که در جهت پیدا کردن بهترین ابزار اندازه‌گیری^(۱) و تأیید^(۲) آن انجام می‌شود را مورد توجه قرار می‌دهد. روش دوم به اطلاعاتی نظر دارد که حرفه حسابداری قادر به اندازه‌گیری و تأیید آن است. علاوه بر آن در این روش تلاشهایی که به منظور نزدیک کردن شرکت‌ها و استفاده کنندگان از طریق متغیرهای متنوع حسابداری صورت می‌گیرد، مد نظر می‌باشد. سومین روش اطلاعات معتبر از دیدگاه استفاده کنندگان اطلاعات مالی را مورد تأکید قرار می‌دهد و شرکت‌ها و حرفه حسابداری را به تولید و تأیید آن اطلاعات تشویق می‌نماید. به زبان ساده روش اول بر اطلاعات مورد نیاز شرکت تأکید دارد^(۳)، روش دوم بر اطلاعات مورد نیاز حرفه حسابداری تأکید دارد^(۴)، روش سوم بر اطلاعات مورد نیاز استفاده کننده تأکید دارد^(۵).

نیازی به تصریح ندارد که با وجود تسلط رویکردهای قانونی و سیاسی بر تنظیم تئوری حسابداری، زمانی که می‌خواهیم اهداف آینده صورتهای مالی را تنظیم کنیم، روش مؤکد بر نیاز اطلاعاتی استفاده کننده نسبت به سایر روش‌ها غالب و مقدم می‌باشد. در واقع، روش مذکور هم توسط گروه بررسی کننده اهداف صورتهای مالی در آمریکا و هم توسط گروه مطالعه کننده گزارش شرکت^(۶) در انگلستان بکار گرفته شده است [۲۲].

همانطور که می‌دانیم تاکنون سه مجموعه از سوی AICPA^(۷) عهده‌دار مسئولیت تهیه و تدوین استانداردهای حسابداری شده‌اند. اولین آنها کمیته رویه‌های حسابداری (CAP)^(۸) بود که در سال ۱۹۳۹

۱۱

vol.12. *Journal of Accounting Research*. (1974), p.29.

1- Measuring.

2- Verifying

3- Firm - oriented.

4- Profession - oriented.

5- User - oriented.

6-Corporate Report

7- American Institute of certified public Accountants.

8- Committee on Accounting procedure.

تشکیل و تا سال ۱۹۵۹ که هیأت اصول حسابداری (APB)^(۱) جایگزین آن گردید، ۵۱ بیانیه استاندارد و چندین بولتن تحقیقاتی منتشر کرد. کلیه این بولتنها در حکم استانداردهای حسابداری به شمار می‌رفتند و بعضی از آنها هنوز هم معتبر هستند.

در واپسین سالهای فعالیت APB (۱۹۷۱)، AICPA احساس کرد که علت ناکامیهای هیأت اصول حسابداری (CAP) و سلفش APB این بود که آنها به خواسته‌های استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی واقعی نهادند. از آن رو دو کمیته تحقیقاتی موسوم به «کمیته ویت»^(۲) و «کمیته ترولبلاد»^(۳) را شکل داد تا اولی فرآیند استاندارد گذاری را بهبود بخشد و دومی اهداف صورت‌های مالی را معین کند. از این زمان بود که حرفه رسماً به تئوری رفتاری روی آورد و به واقع انقلابی دیگر در تفکر حسابداری رخ داد.

گزارش ترولبلاد علاوه بر شناسایی گروه‌های مختلف استفاده‌کنندگان، دوازده هدف و هفت ویژگی کیفی را برای گزارش دهی مالی مشخص می‌کند، قالب و محتوای این اثر گراندقدر در دو بیانیه مفهومی اول و دوم FASB^(۴) با تغییرات اندکی آورده شده است [۱۹].

اهداف دوازده گانه گزارش ترولبلاد بدون استثناء حول محور تصمیم‌گیری و تهیه اطلاعات معتبر و مربوط جهت استفاده‌کننده به ویژه اطلاعات مورد نیاز در امر پیش‌بینی، مقایسه و ارزیابی قدرت سودآوری مؤسسه می‌باشد. از این میان یادآوری اهداف ۴، ۶، ۸، ۱۰ اکتفا می‌کنیم.

هدف شماره ۴: یکی از اهداف صورتهای مالی تجهیز استفاده‌کنندگان به اطلاعاتی است که در امر پیش‌بینی، مقایسه و ارزیابی قدرت سودآوری مؤسسه به کار آید.

هدف شماره ۶: یکی از اهداف صورتهای مالی فراهم کردن اطلاعاتی واقعی و تفسیری درباره معاملات و سایر رخدادهایی است که در امر پیش‌بینی، مقایسه و ارزیابی قدرت سودآوری مؤسسه مفید واقع می‌شوند. اساس و پایه‌هایی که بنیادهای مفروضات مرتبط با مسائلی که در معرض تفسیر، پیش‌بینی یا تخمین را تشکیل می‌دهد، باید افشاء گردد.

هدف شماره ۸: یکی از اهداف صورتهای مالی فراهم کردن صورت سود ادواری ای است که در امر

1-Accounting principal Board opinions

2-Wheat commitee

3-Trueblood commitee

4-Financial Accounting standard Board